

Такий аналіз можна застосувати і щодо компетентностей для управлінського обліку та застосувати його результати для обґрунтування обсягу навчальних годин навчального плану.

Список використаних джерел

1. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 071 – Облік і оподаткування першого (бакалаврського) рівня: Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 р. №1260.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/071-oblik-i-opodatkovannya-bakalavr.pdf>.
2. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 071 – Облік і оподаткування другого (магістерського) рівня: Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 р. № 958.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/071-oblik-i-opodatkovannya-magistr.pdf>.

УДК 37.018:331.544:657

Царук Наталія Георгіївна,

к.е.н., доцент,

Відокремлений підрозділ Національного університету

біоресурсів і природокористування України

«Ніжинський агротехнічний інститут»,

м. Ніжин, Україна

СУЧАСНА ОСВІТА БУХГАЛТЕРА: АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ОНОВЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ

Вищу освіту в Україні намагається здобути чи не кожен випускник школи. Так склалося роками, що найпопулярнішою була і залишається сьогодні юридична та економічна освіта. Остання, значною мірою, асоціюється з професією економіста, фінансиста, бухгалтера.

Популярність вищої економічної освіти, зокрема за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», на наш погляд, зумовлена двома чинниками. По-перше, в свідомості українського суспільства ще з радянських часів міцно укоренилася думка, що бухгалтер – це друга по важливості та можливостях управління людина після керівника на будь-якому підприємстві, організації чи установі. Звідси престижність цієї професії і прагнення її здобути. По-друге, зміна економічних умов функціонування бізнесу, розмивання чітких меж між набором компетентностей різних професій формують нове бачення ролі і значення в суспільстві. Зокрема, відносно нова інституціональна теорія бухгалтерського обліку заявляє, що метою діяльності бухгалтера є забезпечення довіри, порозуміння й керованості соціально-економічного простору. Отже, бухгалтер із суто технічного виконавця стає фінансовим радником, податковим консультантом, антикризовим менеджером для керівництва компанії.

Щоб реалізувати себе у вищенаведених ролях бухгалтер повинен мати відповідних рівень вищої освіти, яка, відповідно, повинна кореспондувати з

вимогами часу та запитам практики. Однак, в силу різних обставин зв'язок наповнення навчальних програм і вимог практики не завжди існує. Як наслідок, при прийомі на роботу випускнику ВУЗу доводиться чути знайому нам фразу: «Забудь все те чого тебе вчили, і починай вчитися заново». Така ситуація повинна спонукати до критичного осмислення навчального процесу і пошуку актуальних напрямів оновлення освітньо-навчальних програм, що використовуються для підготовки фахівців економічних спеціальностей.

В першу чергу, варто звернути увагу на рівень цифрової грамотності бухгалтера. Проведене нами в березні 2020 року дослідження запитів роботодавців свідчить, що 6 із 10 вимог до кандидатів на посаду бухгалтера, так чи інакше пов'язані з цифровою грамотністю. І мова йде не лише про знання програм 1С чи Медок – М.Е.Дос. Сьогодні цифрова грамотність – це значно ширше і всеохоплююче поняття, а її рівень у бухгалтера прямо впливає на безпеку обробки і використання бухгалтерських та інших даних підприємства. Актуальність цифрової грамотності працівників значно збільшив карантин, запроваджений у зв'язку із поширенням COVID-19. Дистанційна робота вимагає залучення значно більшої частки програмного забезпечення для отримання, обробки і передачі даних, а відтак і знань щодо його використання. Світові тренди розвитку бухгалтерського обліку на 2020/2021 роки [1] свідчать, що такий розвиток нерозривно пов'язаний із новими інноваційними технологіями, як от Blockchain, Big Data, Data Analytics, хмарні технології, штучний інтелект.

Розширення сфери міжнародної співпраці під впливом ІТ-індустрії активізує процеси термінологічної інтернаціоналізації, що особливо виразно проявляються у науково-технічній та економічній сферах, в тому числі й у сфері бухгалтерського обліку. Оскільки цей процес є відображенням об'єктивної дійсності, питання щодо розширення термінологічного апарату бухгалтерського обліку та його ефективного використання у науковій та практично-професійній площині набувають особливої актуальності [2, с. 29].

Таким чином, щоб не втратити абітурієнтів вітчизняні ВУЗи повинні регулярно оновлювати навчальні програми, орієнтуючись на передову практику застосування цифрових технологій, яка показує, які саме знання потрібні бухгалтеру сьогодні, а які будуть потрібні завтра. З іншого боку, такий підхід допоможе випускникам бути конкурентоздатними на ринку праці та не витрачати додатковий час на самоосвіту чи професійні курси підвищення кваліфікації.

Інша важлива складова оновлення навчальних програм – доповнення їх економічними знаннями, що формують сучасний світогляд бухгалтера, як фахівця, що здатен впливати на соціально-економічні процеси. В площині теорії обліку навчальні програми слід доповнити основами інституціональної теорії бухгалтерського обліку, яка формує ширше уявлення про предмет та об'єкти бухгалтерського обліку у сучасному світі. Як стверджує один із палких прихильників інституціональної теорії проф. В.М. Жук, будучи базисом для аналізу, фінансів, планування, «годівницею» для аудиту, бухгалтерський облік не тільки розширює сферу свого предмету на поле суміжних наук і практик, а й, відповідно, мотивований змінювати на практиці назву професії для більш

продвинутих своїх представників [3, с. 40]. Таким чином, якщо зміни відбуваються на практиці, до них слід готуватися через їх критичний аналіз і осмислення в рамках навчальних програм.

18 листопада 2020 року в Київському національному університеті імені Вадима Гетьмана відбувся Круглий стіл «С. Подолинський, В. Вернадський, М. Руденко – подвижники природничих засад економічного мислення і господарювання». Учасники заходу відзначили необхідність доповнення навчальних програм, що використовуються для підготовки фахівців економічних спеціальностей, основами фізико-економічного вчення. Такий крок – це не лише пропагування і використання здобутків наших українських вчених – С. Подолинського, В. Вернадського, М. Руденка, але крок на зустріч запровадженню концепції сталого економічного розвитку.

Існує проста закономірність – від того, що сьогодні буде закладено в освіту економічних фахівців, те завтра буде реалізовано у державній економічній політиці, а відтак матиме вплив на все суспільство. На жаль, Україна не є в числі тих країн, які на практиці пропагують ідеї стійкого економічного розвитку та захисту довкілля, корпоративної соціальної відповідальності, і вагома роль в цьому належить освіті молоді. Тому суспільний вплив таких факторів як діджиталізація, загострення конкуренції між ВУЗами і фахівцями на ринку праці, відтік молоді з України (зокрема на навчання закордоном) має спонукати вищі навчальні заклади оновлювати навчальні програми в ногу з часом і запитами практики. Напрямки такого оновлення очевидні: цифрова грамотність, фізико-економічне вчення, основи інституціональної теорії.

Як зазначають В.М. Жук, Є.Ю. Попко, Ю.Л. Шендерівська, бухгалтер в умовах цифрових технологій та діджиталізації впливатиме на якість продукту, яким користуватиметься все більша і більша кількість стейкхолдерів. Звідси соціально-економічний простір, в т. ч. і цифровий, матиме до бухгалтерського обліку одну і ту ж вимогу: обліково-інформаційний продукт має забезпечувати сталий розвиток. А відповідальним за формування цього продукту є бухгалтер. До його професійної підготовки зростають вимоги саме з цих причин. Бухгалтери готують непростий цифровий актив, актив, від якого залежить приріст багатства. Відповідно, їх професійність має гарантувати якість і дієвість цього особливого цифрового активу [3, с. 43].

Список використаних джерел

1. 11 Accounting Trends for 2020/2021: New Forecasts & What Lies Beyond? URL: <https://financesonline.com/accounting-trends/>
2. Канцедаль Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 28-34. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-28-34](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34).
3. Жук В.М., Попко Є.Ю., Шендерівська Ю.Л. Бухгалтерський облік: перегляд предмету і назви професії. *Облік і фінанси*. 2020. № 1(87). С. 36-44. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1\(87\)-36-44](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1(87)-36-44).